

Det framtida behovet av utbildning på Åland

Hur ser ålänningarnas framtida utbildningsbehov ut? Vilka har ett utbildningsbehov och vad vill man studera? Hur vill man studera – heltid eller deltid? Vilka ämnen är populära? Var vill ålänningarna egentligen utbilda sig?

Utbildnings- och kulturavdelningen vid Ålands landskapsregering inledde 2004 ett EU-projekt (Mål 3) med avsikt att skapa ett system för kvantitativ kartläggning av kompetensbehovet i landskapet Åland. I april 2005 gav Utbildnings- och kulturavdelningen i uppdrag åt Ålands statistik och utredningsbyrå (ÅSUB) att kartlägga det nuvarande utbildningsbehovet på Åland samt att utveckla ett prognos- och analysverktyg för framtida användning inom utbildningssektorn.

Systemet ger möjligheter att kartlägga och analysera det nuvarande utbildningsbehovet hos ålänningar i åldern 17-60 år. Systemet möjliggör också prognoser över det framtida utbildningsbehovet och kartlägger individernas upplevda, framtida utbildningsbehov.

Projektets målgrupp är hela den åländska arbetsmarknaden; offentliga och privata arbetsgivare och anställda, utbildare, fack- och intresseorganisationer.

Broschyren du nu håller i din hand är en kort sammanfattning av de resultat som framkommer i rapporten.

www.ls.aland.fi

Nyfiken på mera?

Via Ålands landskapsregerings hemsida www.ls.aland.fi får du tillgång till hela rapporten "Det framtida behovet av utbildning på Åland" (ÅSUB Rapport 2006:2).

Där finns också databasen och bildpresentationer som visar utredningens resultat med tabeller och figurer.

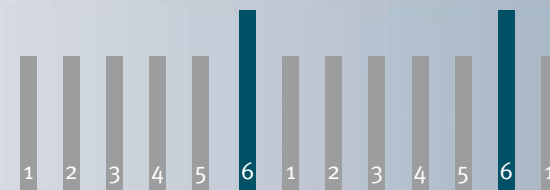
Direktlänken är:

www.ls.aland.fi/utbildning_kultur/utbildningsbehov.pbs

www.ls.aland.fi

Nuvarande utbildningsnivå

Ålänningarna är bättre utbildade än vi hittills trott. Vi uppskattar att i det närmaste var sjätte ålänning i åldern 25-60 år har avlagt högskoleexamen.

Var vill ålänningarna utbilda sig?

Något mindre än varannan ålänning i åldern 17-60 år vill utbilda sig på Åland, en andel som ser ut att hålla sig relativt konstant. Däremot ser vi en ökande preferens hos de unga för att utbilda sig i Sverige.

Var vill de unga utbilda sig?

- Av 17-24-åringarna vill 44 procent utbilda sig på Åland.
- 25 procent vill utbilda sig i Sverige.
- 14 procent vill utbilda sig i Finland.

Hur stor andel av dem som bor på Åland studerar?

- Andelen som studerar minskar i åldersgrupperna från 20 år och uppåt.
- Kvinnor efterfrågar distansutbildningar i betydligt högre grad än männen.

De ungas studiebenägenhet

- Cirka 80 procent av 17-19-åringarna studerar.
- Knappt var tredje 20-24-åring studerar.
- Var tredje 20-24-åring säger sig behöva börja studera inom 5 år.

Vilka har ett utbildningsbehov?

Utbildningsbehovet skiljer sig mycket mellan den privata och den offentliga sektorn, men framförallt mellan näringslivets branscher. Behovet är som störst inom den avancerade tjänstesektorn; bank- och försäkring, företagstjänster, och liknande.

Kvinnor behöver mer än män... eller?

Mäns och kvinnors utbildningsbehov

- Det är främst hos männen som utbildningsbehovet avtar med åldern.
- Män efterfrågar i högre grad än kvinnorna korta utbildningar.
- Andelen kvinnor som anger att de har ett utbildningsbehov större än sex månader är 54 procent. Motsvarande andel för männen är 34 procent.

Genererar utbildning mer utbildning?...

det beror på

Utbildningsbehovet hos högskoleutbildade och andra

- Tre fjärdedelar av alla högskoleutbildade angav att de hade ett utbildningsbehov.
- Cirka 55 procent av de icke-högskoleutbildade angav att de hade ett utbildningsbehov.
- Bland de 25-60-åringar som säger sig ha ett utbildningsbehov inverkar inte tidigare utbildning på hur lång utbildning man efterfrågar i dagsläget.

Utbildningsbehovet inom offentlig och privat sektor

- Utbildningsbehovet är större hos offentliganställda än hos privatanställda.
- En mindre andel kvinnor än män inom offentlig sektor sade sig ha ett utbildningsbehov, och tvärtom inom den privata sektorn.

Olika utbildningsbehov inom olika branscher

- Utbildningsbehovet skiljer sig mycket mellan branscherna inom det privata näringslivet.
- Det största utbildningsbehovet finns hos de anställda inom den avancerade tjänstebranschen; bank- och försäkring, IT-företag, o.s.v.

Heltid eller deltid?

Vill kvinnor studera på heltid eller deltid?

- Kvinnorna har ett behov av att utbilda sig längre än männen, men ändå är det en mindre andel kvinnor än män som vill studera på heltid.
- Istället efterfrågar kvinnorna i betydligt högre grad än männen distansutbildningar.

Vilka ämnen efterfrågas?

Hos dem som har ett behov av att skaffa sig en examen eller yrkesutbildning är det mest efterfrågade området handel och samhällsvetenskap samt datakunskap.

De mest efterfrågade ämnena överlag är databehandling, matematik, språk, företagsekonomi, redovisning och administration.

Intresset för datakunskap och språk

- Bland dem som har ett utbildningsbehov i sitt yrkesliv är var tredje intresserad av att vidareutbilda sig inom datakunskap.
- Var fjärde individ med ett utbildningsbehov behöver förkovra sig inom språk, och nästan lika många inom redovisning, administration och företagsekonomi.

Intresset för finska och engelska

- 10 procent av alla svarande angav att de hade ett behov av att studera finska antingen för att ta en examen eller för att de behövde det inom sitt yrkesliv.
- motsvarande andel för dem som var intresserade av engelska var 7 procent.

De populäraste ämnena bland ålänningar i åldern 17-60 år. Procent av dem som har ett utbildningsbehov.

behov av yrkesutbildning/examen
behov inom nuvarande yrkesliv
allmänt intresse

Inom vilka områden efterfrågas utbildning?

- Det största behovet av yrkes- och examensinriktad utbildning återfinns inom området handel och samhällsvetenskap.
- Det finns ett stort behov av yrkes- och examensinriktad utbildning inom matematik, i synnerhet hos unga studerande, men också hos yrkesgrupper som lärare och sjömän.

Vad vill de som vill utbilda sig på Åland studera? Hur många är det?

- Det finns en allmän otillfredsställd efterfrågan på examens- och yrkesinriktad utbildning på Åland.
- Uppskattningsvis 40 personer per år vill under den närmaste femårsperioden studera till en examen eller genomgå en yrkesutbildning på Åland i ämnet datakunskap.
- Det finns ett utbrett individuellt behov av examensinriktad utbildning inom social- och hälsovård hos dem som vill studera på Åland.
- Uppskattningsvis 20 personer per år skulle under den kommande femårsperioden vilja gå en examensinriktad utbildning på Åland inom områdena språk respektive pedagogik, om sådan utbildning var tillgänglig.
- Den individuella efterfrågan på utbildning inom hotell- och restaurangbranschen är oproportionerligt stor på Åland.
- I dagsläget ser det ut som om relativt få åländska ungdomar kommer att söka sig till sjöfartsutbildning under de närmaste fem åren.

Vilka vill fortbilda sig? Vem får fortbilda sig?

- De högskoleutbildade har ett större behov än andra av att fortbilda sig.
- Kvinnor får fortbilda sig i mindre utsträckning än männen. Det gäller i synnerhet de yngsta kvinnorna på arbetsmarknaden. Kvinnorna erbjuds färre fortbildningstillfällen än männen och deras fortbildning är vanligtvis kortare än männens.
- Utbildningsnivå, i ännu högre grad än kön, bestämmer huruvida man kommer att få erbjudande om att fortbilda sig. Den högskoleutbildade får i betydligt högre grad än andra erbjudande om fortbildning från sin arbetsgivare.
- Fortbildningsfrekvensen skiljer sig mycket mellan näringslivets sektorer och branscher. Offentliganställda får fortbilda sig i större omfattning än privatanställda. Fortbildningsfrekvensen är högst inom bank- och försäkringsbranschen – betydligt högre än inom den offentliga sektorn – och lägst inom hotell- och restaurangbranschen. Största ojämlikheten mellan könen i detta avseende finns inom passagerarsjöfarten.
- De som utexamineras från åländska skolor, hamnar under genomsnittet för alla anställda när det gäller omfattningen av deras fortbildning.
- Ålänningarna har en genomgående positiv syn på fortbildning.

Vem satsar arbetsgivarna på?

- Kvinnor i åldern 20-24 år får fortbilda sig i betydligt mindre grad än männen.
- Två av tre högskoleutbildade fick erbjudande från sin arbetsgivare om att fortbilda sig under det senaste året.
- Bland dem utan högskoleexamen fick 4 av 10 erbjudande om att fortbilda sig under det senaste året.

Hur stor andel fortbildar sig?

- En tredjedel av de anställda i åldern 20-24 år har fortbildat sig under det senaste året.
- Knappt hälften av de åländska anställda mellan 25 och 60 år har fortbildat sig under det senaste året.

slutsats:

för att ha den bästa chansen att din arbetsgivare skall satsa på din fortbildning bör du vara:

- högskoleutbildad
- man
- anställd inom bank- och försäkringsbranschen

framtid

Vad händer med den åländska arbetskraften vid olika framtidsscenarier?

Om framtiden vet man litet med säkerhet. Men vi vet att mer än 90 procent av de nya arbetsplatser som tillkommer på Åland under det närmaste decenniet gör det på grund av pensionsavgångar. Vad som i övrigt händer kan man försöka komma åt genom att göra olika antaganden ("scenarier") om den framtida utvecklingen, och sedan med hjälp av en modell beräkna hur olika faktorer påverkas. Här utgår vi ifrån tre olika scenarier.

● Basscenario

= utvecklingen fortsätter i samma banor som under de senaste två decennierna

■ Gradvis utflaggning

= passagerarflottan flaggas gradvis ut så att endast 10 % återstår år 2015

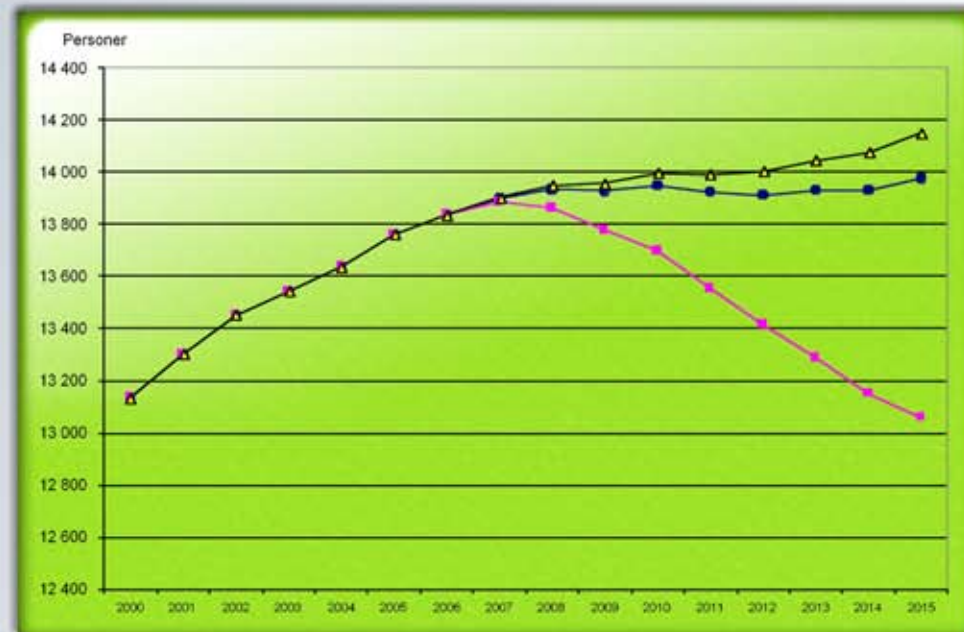
▲ Ökad tjänstetillväxt

= ökad tillväxt inom branschen "företagstjänster och personliga tjänster"

- Den åländska arbetskraftens storlek bestäms i första hand av förändringarna i befolkningens mängd. Dessutom påverkas den av bland annat lönerna och skatterna. Om utvecklingen av arbetsmarknaden i den egna regionen blir negativ, kan ålänningarna börja (vecko)pendla till arbete utanför Åland, eller flytta bort från landskapet

Den åländska arbetskraftens storlek vid olika framtidsscenarier

Källa: ÅSUB:s beräkningsmodell

- Enligt ÅSUB:s beräkningar skulle den totala mängden åländsk arbetskraft som står till buds på den egna arbetsmarknaden vid olika scenarier förändras enligt kurvorna i figuren ovan. En utflaggning av den åländska passagerarflottan skulle innebära att utbudet på arbetskraft skulle minska dramatiskt, samtidigt som efterfrågan på arbetskraft skulle minska, eftersom ett stort antal arbetsplatser skulle försvinna.

- Det skulle också uppstå en obalans mellan arbetskraftens kompetensstruktur och efterfrågan på arbetsmarknaden, men den skulle motverkas av utflyttning och förändringar i levnads-mönstren hos befolkningen i arbetsför ålder.

Ålands Statistik-
och Utredningsbyrå
tel: +358 18 25 490
E-post: info@asub.aland.fi
www.asub.aland.fi

Projektet har delfinansierats av
Europeiska Socialfonden genom Ålands mål 3-program